

UNIwersytet Medyczny IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Katedra i Klinika Psychiatrii

Kierownik: prof. dr hab. n. med. Joanna Rymaszewska

Wrocław, 18.10.2020

Ocena rozprawy doktorskiej

lek. Marty Hat

pt.: "Funkcjonowanie kliniczne i społeczne osób chorujących na schizofrenię a satysfakcja z opieki w zespołach leczenia środowiskowego",
zrealizowanej pod kierunkiem promotora, prof. dr hab. n. med. Andrzeja Cechnickiego,
zlecona przez Radę Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Collegium Medicum w Krakowie

Przedstawioną rozprawę oceniono zgodnie z wymogami określonymi w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2020.85).

Z dużym zaciekawieniem przystąpiłam do czytania i oceny pracy doktorskiej lekarz Marty Hat z dwóch powodów. Jeden jest osobisty, gdyż tematyka obrazu klinicznego i funkcjonowania społecznego osób z ciężkimi zaburzeniami psychicznymi było przedmiotem mojej pracy habilitacyjnej. Drugi jest użyteczny - uważam, że tematyka idealnie wpisuje się w dokonujące się transformacje w obszarze psychiatrii i jest niezwykle aktualna. Tocząca się od wielu lat dyskusja nad reformą psychiatrii w Polsce i kolejne próby jej wdrażania dotyczą właśnie m.in. psychiatrii środowiskowej. Uzbrojeni w wyniki badań z krajów, które znacznie wcześniej zmieniły proporcje w zakresie dostępu do różnych form opieki psychiatrycznej, odczuwaliśmy wciąż brak własnych, krajowych argumentów, opartych o paradygmat naukowy.

UNIwersytet Medyczny

IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Praca doktorska lek. Marty Hat jest bardzo obszerna, liczy sobie 122 strony plus streszczenia polskie i anglojęzyczne, dobrze dobrane i aktualne piśmiennictwo, spis rycin i tabel, spis skrótów i aneks. Sam wstęp teoretyczny to 70 stron tekstu. Doktorantka wyczerpująco omawia genezę powstania psychiatrii środowiskowej i założenia jej funkcjonowania obecnie. W kolejnym rozdziale przedstawia psychospołeczny kontekst etiopatogenezy schizofrenii oraz jej przebiegu a także rolę podejścia systemowego do leczenia tego zaburzenia. Na koniec teoretycznego wprowadzenia w tematykę doktoratu lek. Marta Hat przedstawia przegląd badań nad satysfakcją z leczenia chorych na schizofrenię.

Po tej obfitej i rzetelnej wiedzy teoretycznej można zapoznać się z celem rozprawy naukowej, 11 pytaniami badawczymi i hipotezami badawczymi rozprawy.

Cel badania jest sformułowany nieco na wyrost, gdyż "ocena wyników leczenia w obszarze klinicznym" to nic innego jak efektywność leczenia. Tymczasem doktorantka dokonała jednego pomiaru stanu psychicznego badanych leczonych w trzech różnych Zespołach Leczenia Środowiskowego. Nie dokonano rekrutacji uczestników projektu spośród nowo przyjętych pacjentów lub ze świeżo postawionym rozpoznaniem i nie dokonano porównania tego leczenia po jakimś określonym czasie, np. po 4 czy 6 tygodniach leczenia. W tym miejscu dodam, iż tytuł mógłby być nieznacznie przeformułowany, gdyż "funkcjonowanie kliniczne" jest raczej skrótem myślowym klinicysty.

Zatem celem pracy było raczej porównanie stanu klinicznego i funkcjonowania społecznego pacjentów korzystających z trzech ZLS, w tym dwóch w różnych dzielnicach Krakowa i jednego poza Krakowem. Drugim celem, pozwolę sobie na taką propozycję, było porównanie satysfakcji z opieki w tych trzech ośrodkach, z których jeden funkcjonował w ramach pilotażowego Centrum Zdrowia Psychicznego. I w tym drugim celu upatruję

UNIwersytet Medyczny

IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

najciekawszą poznawczo wartość pracy, natomiast pierwszy służy raczej opisowi badanych grup.

"Pytania badawcze" de facto są stwierdzeniami, uszczegółowionymi celami zaplanowanych analiz statystycznych. Spośród 5 hipotez badawczych sformułowanych przez doktorantkę hipoteza trzecia ("pacjenci leczeni w różnych ZLS nie różnią się w zakresie wskaźników socjodemograficznych, nasilenia objawów i funkcjonowania społecznego") jest jedynie założeniem służącym do obiektywizacji uzyskanych wyników. Gdyby zebrane dane dotyczące tych trzech grup z różnych ZLS różniły się istotnie porównywanie efektywności leczenia w zakresie ustępowania objawów klinicznych oraz funkcjonowania społecznego byłoby bardzo trudne do udowodnienia.

Projekt badawczy uzyskał akceptację Komisji Bioetycznej Collegium Medicum UJ. Protokół badania został poprawnie zaprojektowany a badanie przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi standardami. Narzędzia badawcze dobrano prawidłowo.

Procedury rekrutacji do badania są poprawne, z jasno określonymi kryteriami włączenia do badania oraz kryteriami wykluczającymi. Podobnie – poprawnie opisano obrane metody statystyczne.

Za pewne niedociągnięcie pracy uważam brak porównania wieku badanych (nie ma porównania w tabl. 4.1 pokazującej charakterystykę socjodemograficzną grupy z podziałem na 3 ośrodki) oraz brak porównania ważnych danych dotyczących długości leczenia psychiatrycznego w ogóle oraz w ZLS, liczby hospitalizacji i stosowanych leków pomiędzy tymi 3 grupami. W tabeli 4.2 przedstawiono jedynie charakterystykę dla wszystkich uczestników razem, bez podziału na 3 ośrodki. Szczegółowo i dobrze scharakteryzowano strukturę i harmonogramy pracy wszystkich trzech ZLS.

UNIwersytet Medyczny

IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Rozdział wyniki rozpoczyna się od podrozdziału zatytułowanego w mojej ocenie nieprawidłowo jako "Kliniczne i społeczne wyniki leczenia oraz satysfakcja w opiece u pacjentów chorujących na schizofrenię w badanej grupie n=90". Tymczasem nie można mówić o wynikach leczenia, gdyż nie mamy porównania ze stanem wyjściowym czy jakimś określonym punktem odniesienia, choćby przed przyjęciem do ZLŚ. Zatem ten podrozdział prezentuje nie "wyniki leczenia" ale "stan psychiczny/kliniczny" oraz poziom funkcjonowania społecznego i satysfakcję z opieki pacjentów w chwili prowadzenia badania.

Dyskusję doktorantka przeprowadziła sprawnie i kompetentnie uwzględniając w analizie wyniki badań z innych krajów. Następnie sformułowała pięć wniosków i przedstawiła wartości aplikacyjne przeprowadzonych badań a następnie kierunki dalszych badań oraz zdefiniowała kompetentnie ograniczenia badania.

Z uwagi na konstrukcję badania i uzyskane wyniki uważam, iż część wniosków jest postawionych nieco na wyrost, w oparciu prawdopodobnie o przekonania i doświadczenie doktorantki, ale nie poparte twardymi dowodami EBM. We wniosku nr 1 nie możemy mówić o "skuteczności" gdy nie oceniano dynamiki ustępowania czy redukcji objawów choroby, nie wykonano badań prospektywnych. Niewątpliwie wskaźnik oceny satysfakcji z usług medycznych we wszystkich trzech grupach pacjentów był wysoki. Na pewno wskazane byłoby przeprowadzenie badania z oceną tych samych parametrów w grupie osób ze schizofrenią leczonych w ZLŚ oraz nie objętych taką formą opieki. Wniosek 2 wymagałby pokazania dowodów z zakresu ekonomiki (cost-effectiveness). Trudno nie zgodzić się z wnioskami 3 i 4. Wniosek 5 wymagałby nie tyle włączania kolejnych ZLŚ ale badań prospektywnych i porównania obu modeli - tradycyjnego i z centrami zdrowia psychicznego.

Doktorantka proponuje na przyszłość analizę wyników leczenia pacjentów w ośrodkach z finansowaniem kapitałowym i tradycyjnym. Stawianie hipotez dotyczących efektywności określonego modelu terapii i ich udowadnianie wymaga uwzględnienia wielu zmiennych

UNIWERSYTET MEDYCZNY

IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCŁAWIU

klinicznych, funkcjonowania społecznego, satysfakcji pacjenta ale także wielu zmiennych z zakresu ekonomiki.

Uwzględniając uwagi krytyczne uważam podjęcie tematyki i przeprowadzenie tego badania lek. Marty Hak za wartościowy krok w kierunku pogłębienia i poszerzenia naszej wiedzy na temat z jednej strony potrzeb pacjentów a z drugiej oczekiwań zarówno środowiska psychiatrów i terapeutów jak i całego społeczeństwa. W oparciu o zebrane podczas pracy doktorskiej doświadczenia zachęcam doktorantkę do kontynuowania swoich badań i eksplorację tematyki tak ważnej dla dalszego rozwoju skutecznej terapii osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ocena końcowa

Podsumowując, w mojej opinii przedstawiona Radzie Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego - Collegium Medicum w Krakowie dysertacja lekarz Marty Hak prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego co pozwala mi zawnioskować do Wysokiej Rady o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie lekarz Marty Hak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.
